

preek 22 september 2024
Psalm 84 / Johannes 16: 23b-28
in de Westerkerk Amsterdam
door dr. Cristina Pumplun

Het is een jaar of tien geleden: op radio 5 kon je ergens in Nederland een plaats - een plek in de vrije natuur of een gebouw – nomineren als “de meest spirituele plek in het land”. Het resultaat was een zeer uiteenlopende lijst van veertig stilteplekken. Onze Wester werd ook genomineerd en - nog preciezer - ons Brandend Braambos waar mensen een kaars kunnen branden en er zo gewenst even stil kunnen zijn. We wonnen niet, maar kregen wel de ruimte om erover te vertellen in een uitzending op de radio. Wat mensen er dan wel niet beleefden?, vroeg de presentator. Nu, het is een stilteplek: het is niet de bedoeling om mensen daar uitgebreid naar te vragen. Maar er ligt ook een ingebonden schrift. Daarin kunnen mensen een gebed, een gedachte, een hartenkreet opschrijven. Als je door dat schrift bladert, is het indrukwekkend om te lezen welke uiteenlopende levenservaringen mensen met zich meedragen, welke zorgen en welke dankbaarheid mensen toevertrouwen aan... Ja, soms niet expliciet aan iets of iemand, vaak wel aan God of ook aan Allah.

Eén van die gebeden is in alle eenvoud indrukwekkend. Het is alweer een tijd gelede dat het erin stond, maar het laat me niet los. Het is van Poppy. Haar handschrift doet vermoeden, dat ze een Engels meisje is van een jaar of 10. Ze schrijft: “Dit is de mooiste kerk van alle kerken, vooral vanwege de kroonluchters. Die wil ik ook op mijn kamer.” En ze hoopt, dat op een dag iedereen aardig is en niemand meer gemeen. Want: “My sister and brother bully me and I hope that one day they will stop.” (Mijn zus en mijn broer pesten me en ik hoop dat het ooit stopt.) Een schreeuw van een kind: een gebed om gerechtigheid!

Een gebed, zoals het er op zoveel plekken in onze stad, in ons land, op de wereld gebeden wordt om gerechtigheid, om vrede - tegen de klippen op - in een wereld waar geweld in zoveel vormen het voor het zeggen lijkt te hebben. Maar de vraag dringt zich op: halen zulke gebeden iets uit bij alles wat ons diep verontrust in ons eigen leven en het samenleven?

In het gedeelte dat we lezen uit het Johannesevangelie zegt Jezus nogal nadrukkelijk: “Werkelijk, ik verzeker jullie: wat je de Vader ook vraagt in

mijn naam, hij zal het je geven". Dat is nogal wat: alles, wat een mens vraagt, waarom een mens God bidt, zal hij dat geven? Nu is het wel belangrijk, om ons te realiseren wat de context, de bredere samenhang van deze tekst is. Ten eerste is het slechts een kort gedeelte uit een heel lang gesprek. En ten tweede vindt dat gesprek plaats op de allerlaatste avond die Jezus en zijn leerlingen met elkaar doorbrengen. Enkele uren later zal Jezus worden opgepakt en veroordeeld en zal hij uiteindelijk sterven aan het kruis. Hoe belangrijk is zo'n laatste avond, zo'n allerlaatste samenzijn! Nu kan er voor het laatst nog iets gezegd worden wat troostvol is en richting moet geven naar de toekomst. 'Als niets meer is, zoals het was', zegt Jezus tegen zijn vrienden, "als je niet meer weet, hoe verder, dan kun je altijd nog, en steeds maar weer, *in mijn naam* bidden tot de Vader, tot God.'

Dat zijn zeker troostende woorden. Maar toch? Hoeveel mensen hebben niet intens gebeden om genezing, redding uit zoveel ten hemel schreeuwende nood en lijken niet gehoord, verhoord te zijn? En al die gebeden om vrede op al die plaatsen in de wereld vol van haat en oorlog, waar de medemenselijkheid niet gehoord wordt: nog steeds en steeds maar weer in Oekraïne en Rusland, Israël, Gaza, Libanon, Soedan? Wat kan gebed, wat kunnen woorden doen?

Je kunt het antwoord van Jezus als een makkelijk antwoord ervaren. Maar ten diepste zit er ook een diepe toewijding en troost in verborgen. Want zoals hij het zegt – "wat je de Vader ook vraagt in *mijn naam*", blijkt dat Jezus zelf juist in het gebed erbij blijft. In het gebed, in dat diep persoonlijke contact tussen de biddende mens en God, in die diep persoonlijke relatie van ieder mens met God doet de naam van Jezus mee. Want Joshua is zijn naam in het Hebreeuws en dat betekent letterlijk: 'God redt'. En dan klinkt het antwoord van Jezus zo: "Wat je ook vraagt, je vraagt het in de naam van Gods hulp." Wat je ook bidt: je bidt het in de ruimte van het vertrouwen. De gebeden van mensen de eeuwen door worden gehoord en geborgen in de ruimte van Gods hulp. Onze gebeden worden omrand, beschermd en gedragen in een diepe verbondenheid van vertrouwen. Het gebed is als het ware een beschermde ruimte die gevuld is met hoop, vertrouwen en liefde, een ruimte waarin het diepste verdriet en de grootste verlangens kunnen worden gedacht, gemompeld, gefluisterd, gezegd, geroepen en geschreeuwd.

En er is nog iets van belang om ons te realiseren. In de vertaling die we lezen, staat: "wat je de Vader ook vraagt in mijn naam, hij zal *het* je geven." Dat woordje 'het' zou ons gemakkelijk op het verkeerde been

kunnen zetten. Want in de grondtekst, in het Grieks, staat "het" er namelijk niet, maar er staat: "vraag - en hij zal je... geven, vraag - en je zult ... ontvangen." Er wordt in het midden gelaten wat er gevraagd, gebeden en wat er gegeven en ontvangen wordt. Het gaat hier om de beweging van het gebed, van vertrouwen, van hoop in de ruimte van het verlangen op zich.

Volgens de benedictijner monnik André Zegveld is bidden: stilstaan bij wat ons raakt in het leven, met een diep verlangen ernaar verlangen dat er een einde mag komen aan het geweld en de wreedheid in de wereld, verlangen naar vrolijkheid, licht, tederheid en leven voor mensen in de knel. En dan denk ik weer aan het Engelse meisje Poppy en al die anderen die zich in de ruimte van het gebed en in de geborgenheid van dit Godshuis, deze kerk, de eeuwen door aan God hebben toevertrouwd. Hoe ongelooflijk bijzonder is het dat de Wester daarvoor letterlijk en figuurlijk de ruimte geeft. Dat wij dat met elkaar en met liefde ondersteunen - ook praktisch en financieel - zodat mensen hier aan de Eeuwige hun verlangens, hun nood, dank en blijdschap mogen toevertrouwen. Juist, omdat we ons ervan bewust zijn, dat we hier zijn in een spoor van eeuwen. Vóór ons zijn mensen ons voorgegaan en na ons zullen anderen volgen. Het is, wat de dichter van onze openingslied - Sytze de Vries – beschrijft met dat mooie beeld van 'de wolk gebeden, die in dit huis hangt': "De wolk gebeden, van wie zijn voorgegaan."

De dichter van Psalm 84 zingt zijn lied ook vanuit liefde voor Gods huis. Hij bezingt de 'lieflijke woning' van de Allerhoogste, het huis van God, waar hij naar verlangt met heel zijn ziel. Sterker nog: niet alleen zijn hart, maar ook zijn lijf verlangt ernaar te zijn op die plaats, waar hij zich geborgen voelt in Gods hoede. Maar die hoede is niet aan God alleen. Het is ook de gemeenschap, die hem omringt: het samenzijn van degenen die daar net als hij hun toevlucht zoeken.

De kaarsen, die zo vaak aan het eind van een doordeweekse middag het Brandend Braambos letterlijk in vuur en vlam doen staan, zijn er levende getuigen van hoeveel mensen hier op de reis van hun leven op verhaal komen, elk met zijn en haar eigen, bijzondere, unieke verhaal, zoals mensenlevens per definitie uniek zijn. Een enkele keer kom je er meer over te weten en blijkt dat mensen deze God gevulde ruimte als heilzaam ervaren. Ze kan van levensbelang zijn.

Eén van die verhalen deel ik graag met jullie. Het gebeurde een paar weken geleden. Het is 's morgens vroeg, 9 uur. Iemand drukt op de bel van het Prinsenhuis. Ik doe open: een man staat voor de deur. Hij blijkt

uit Brazilië te komen. En hij heeft de dag ervoor zijn telefoon laten liggen ergens in de kerk. Gelukkig weet ik ervan: we hadden inderdaad een telefoon gevonden. Aan de hand van tijd en taal op het display dachten we al dat het een Braziliaanse telefoon was. Bereiken konden we de eigenaar niet: wij hadden zijn telefoon. Dan maar hopen dat hij zich zou melden.

Ik overhandig hem het verlorene. Wat een opluchting! Of hij een gift mag achterlaten? Gewoonlijk zeg ik dan: "Nee, dat hoeft toch niet!" Maar gezien de financiële zorgen van onze Wester moet ik dat afleren.

"Of course!", zeg ik. We lopen de stille kerk naar de glazen replica-kerk, zodat hij daar wat in kan gooien. Een briefje van vijftig valt door de gleuf naar binnen: vijftig euro! Om 5 minuten over 9!

Op weg naar de uitgang van het Prinsenhuis maak ik een opmerking over de foto op de display van zijn telefoon en vraag ik of de twee schattige kinderen van een jaar of 8 of 9 zijn kinderen zijn? "Ja... of eigenlijk, dat waren mijn kinderen. Het meisje is overleden, drie maanden geleden..." Ik weet even niet wat ik moet zeggen. Maar hij vertelt dat ze als gezin met elkaar op reis zijn om op verhaal te komen, om te rouwen, om een nieuw begin te maken als gezin, nu met z'n drieën. En gisteren, in deze kerk, bij het Braambos was het voor hen heel bijzonder geweest. Daar hadden ze moed gevat voor de weg die ze met elkaar gaan.

Om dit gezin, om al die mensen met hun pijn en verlangen, vreugde en dankbaarheid mogen – ja, moeten - we open kerk zijn! Voor de Allerhoogste mogen – ja, moeten – we plaats van gebed zijn, van ruimte voor de ruimte van Zijn naam. Opdat mensen die hier schuilen gesterkt, bemoedigd en gezegend hun wegen mogen gaan.

Amen